

Geograficky založená měřítka

Měřítka jako index mnohonásobné deprivace (IMD) nebo index příjmové deprivace zasahující děti (IDACI) představují nejrobustněji konstruované indexy, které jsou zároveň veřejně dostupné (na úrovni malých oblastí, nikoli na úrovni jednotlivých žáků). Důvod pro použití těchto geograficky založených zástupných proměnných je ten, že zachycují informace o oblasti, v níž žáci žijí. Pokud je tato oblast dostatečně malá, lze její charakteristiky použít pro extrapolaci celkových životních podmínek, s nimiž se žák může setkat. Použití těchto indexů je založeno na důkazech o rozdílech ve výsledcích žáků žijících v geografických oblastech s odlišnými charakteristikami. Důkazy ze Spojených států (např. Bowen a Bowen, 1999) ukazují, že mladí lidé žijící v oblastech s vysokou mírou kriminality mají větší pravděpodobnost, že budou mít horší vzdělávací výsledky i horší úroveň dalších vzdělávacích indikátorů, jako je dobré chování ve škole nebo školní docházka.

Sutherland, Illie & Vignoles (2015a, b) ukazují, že čím větší je podíl dospělých s vysokoškolským vzděláním v místě bydliště, tím větší mají žáci žijící v těchto místech šanci na lepší výsledky vzdělávání. Podobná souvislost byla prokázána i v případě podílu dospělých zastávajících pracovní pozice spojené s vyšším příjmem domácnosti. Velikost efektu těchto dvou ukazatelů je sice malá, ale ne bezvýznamná.

Výše zmíněná výzkumná studie rovněž zjistila, že každé zvýšení indexu IDACI o jeden bod (přičemž vyšší hodnoty indexu IDACI odpovídají vyšší míře znevýhodnění) bylo spojeno s malým poklesem vzdělávacích výsledků ve věku 16 let. Také zde je velikost efektu malá, ale přesto je dobré ji zmínit v kontextu vyšších úrovní nerovnosti mezi regiony (což naznačuje potenciální interakci mezi celkovým regionem, kde žáci žijí, a příslušnou malou oblastí, kde bydlí).

Při práci s geograficky založenými indikátory je však třeba vzít v úvahu nejen to, že se jedná o zástupné proměnné, které se netýkají jednotlivých žáků, ale oblastí (někdy velmi heterogenních), kde tyto žáci bydlí, ale i to, že existuje určitá časová prodleva mezi sběrem dat v dostatečném rozsahu (obvykle prostřednictvím sčítání lidu prováděného jednou za deset let) a potenciálním použitím indexů ve vzdělávacím systému. Čím více času uplyne mezi okamžikem sběru dat a okamžikem jejich využití, tím menší je pravděpodobnost, že tyto indexy budou přesné.

2.5 Školské spádové obvody

Kontext

Zákon o reformě vzdělávání (*Educational Reform Act*) z roku 1988 zakotvil do anglického vzdělávacího systému možnost volby: rodiče mohou od té doby pro své děti vybrat preferovanou primární i sekundární školu. Společně s touto reformou vedl tlak na zvýšení odpovědnosti škol k tomu, že rodiny a domácnosti mají informace o kvalitě každé školy ve vztahu k souboru kritérií stanovených inspekčním úřadem OFSTED (*Office for Standards in Education*), který přiděluje školám označení „vynikající“, „dobrá“, „uspokojivá“ či „nevyhovující / potřebuje zlepšení“. Kombinace dostupnosti volby a informací o kvalitě vedla v průběhu času k tomu, že školy, které byly považovány za kvalitnější, si vybíralo daleko více rodin a domácností, než pro kolik dětí měly tyto školy kapacitu. Aby si školy vybíraly žáky na omezený počet míst podle jednoznačných a transparentních pravidel, stanovují místní samosprávy podle právního předpisu o přijímání do škol (*School Admissions Code*, nejaktuálnější znění z roku 2014)³ pravidla spádových obvodů, podle nichž mají při přijímání

³ [https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/389388/school Admissions Code 2014 - 19 Dec.pdf](https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/389388/school_Admissions_Code_2014_-_19_Dec.pdf)

